

Marian Płachecki

"Myślenie z wnętrza metafory", Józef Tischner [w:] " Wypowiedź literacka a wypowiedź filozoficzna", Red. M.Głowiński, J. Sławiński, Wrocław 1982 : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 26/1-2 (87-88), 353

1983

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

/I/ TISCHNER Józef: Myślenie z wnętrza metafory. /W:/ Wypowiedź literacka a wypowiedź filozoficzna. Red. M. Głowiński, J. Sławiński. Wrocław 1982, Oss., PAN IBL. Z Dziejów Form Artystycznych w Literaturze Polskiej, t. LVIII, s. 53-64.

Wywiedziony z refleksji nad pismami metafizyki spekulacyjnej, fenomenologii i hermeneutyki esej o walorach i niebezpieczeństwach metafory jako instrumentu myślenia filozoficznego. Metaforyczność słowa i myśli jest nierozłącznie związana z dwuznaczną naturą poznania: wychylenego ku nadziei i przynoszącego cierpienie (to naczelną tezę autora), ujmującego w słowa ludzką subiektywność złaknięą więzi, ustanawiającego przed samym sobą bariery myślenia alternatywnego. Metafora odsłania dramatyczne napięcia pomiędzy realnością a jej wielorakimi przejawami. Obyć się bez metafory może jedynie myślenie bezwzględnie afirmujące świat zastany. Myślenie, "dla którego realizm staje się nie tylko filozofią, ale jest już chorobą".

BP/87/88/32

M.P.

/I/ WYSŁOUCH Seweryna: Problematyka symultanizmu w prozie. /W:/ Studia o narracji. Red. J. Błoński, S. Jaworski, J. Sławiński. Wrocław 1982, Oss., PAN IBL. Z Dziejów Form Artystycznych w Literaturze Polskiej, t. LIX, s. 143-152.

Artykuł zawiera główne tezy opublikowanej w 1981 r. książki o tym samym tytule. Symultanizm definiuje autorka jak "ukazywanie co najmniej dwóch wydarzeń autonomicznych dziejących się w tym samym czasie, przy czym ta jednoczesność musi być czytelnikowi zasugerowana za pomocą dodatkowych sygnałów oraz specyficznego ukształtowania narracji". Efekt symultaniczny osiągnąć bywa w płaszczyźnie świata przedstawionego, poprzez jej specjalne ukształtowanie; jednakże układem znaczeniowym najważniejszych dla technik symultanicznych jest - narracja. Autorka śledzi następstwa poetyki symultanicznej dla spójności tekstu, dla koordynowania w nim jednoczesności z sukcesywnością informacji, dla budowania przestrzeni, wreszcie dla gatunkowej tożsamości utworu.

BP/87/88/33

M.P.